

Adroddiad Archwilio Cyfrifon – Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru

Blwyddyn archwilio: 2024-25

Dyddiad cyhoeddi: Hydref 2025



Cynnwys

Cynnwys	2
Cyflwyniad	4
Cipolwg ar eich archwiliad	5
Perthnasedd	6
Canfyddiadau Archwilio	7
Tîm archwilio a chydymffurfiaeth foesegol	9
Atodiad 1 – Risgiau a chanlyniadau archwilio	10
Atodiad 2 – Crynodeb o'r cywiriadau a wnaed	13
Atodiad 3 – Barn archwilio arfaethedig	15
Atodiad 4 – Llythyr sylwadau	22
Ansawdd archwilio	25
Eich cefnogi chi	26

Paratowyd y ddogfen hon fel rhan o'r gwaith a gyflawnir yn unol â swyddogaethau statudol.

Nid yw Archwilydd Cyffredinol Swyddfa Archwilio Cymru na staff Swyddfa Archwilio Cymru yn derbyn unrhyw atebolrwydd mewn cysylltiad ag unrhyw ddibyniaeth neu ddefnydd arall o'r ddogfen hon gan unrhyw aelod, cyfarwyddwr, swyddog na chyflogai arall yn eu rhinwedd unigol, nac unrhyw ddefnydd gan drydydd parti.

I gael rhagor o wybodaeth, neu os oes angen unrhyw un o'n cyhoeddiadau arnoch mewn fformat a/neu iaith arall, cysylltwch â ni dros y ffôn ar 029 2032 0500, neu e-bostiwch post@archwilio.cymru.

Rydym yn croesawu gohebiaeth a galwadau ffôn yn Gymraeg a Saesneg. Ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi. We welcome correspondence and telephone calls in Welsh and English. Corresponding in Welsh will not lead to delay.

Cyflwyniad



Adrian Crompton

Archwilydd
Cyffredinol Cymru

Rwyf yn falch o rannu fy Adroddiad Archwilio Cyfrifon. Mae'r Adroddiad yn crynhoi prif ganfyddiadau fy archwiliad o'ch adroddiad blynyddol a'ch cyfrifon ar gyfer 2024–25. Mae fy nhîm eisoes wedi trafod y canfyddiadau hyn â'r Swyddog Adran 151 a'r Pennaeth Cyllid.

Mae fy nhîm wedi cwblhau'r gwaith archwilio yn sylweddol fel y nodir yn fy Nghynllun Archwilio dyddiedig Ebrill 2025. Mae'r tasgau sy'n weddill yn cynnwys:

- adolygiad terfynol a chau'r ffeil archwilio.

Ers fy Nghynllun Archwilio, rwyf wedi diweddarau'r perthnasedd er mwyn adlewyrchu

cyfrifon 2024-25. Nid wyf wedi nodi unrhyw risgiau archwilio newydd. Nodir fy ymateb i risgiau a nodwyd yn flaenorol yn **Atodiad 1**.

Mae'n ofynnol i mi roi barn ar a yw'r cyfrifon wedi eu paratoi'n briodol, a rhoi darlun gwir a theg, ym mhob agwedd berthnasol. Amlinellir fy marn archwilio arfaethedig a'm sail ar ei chyfer yn **Atodiad 2**.

Cyfrifoldeb y rhai sy'n gyfrifol am lywodraethu, hynny yw y Pwyllgor Perfformiad, Archwilio a Chraffu, yw mynd i'r afael ag unrhyw faterion a godir yn fy adroddiad a rhoi Llythyr Sylwadau imi.

Hoffwn ddiolch i swyddogion a staff Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru am eu cydweithrediad drwy gydol y broses archwilio a fu'n amhrisiadwy wrth gwblhau'r archwiliad hwn yn effeithiol.

Cipolwg ar eich archwiliad



Rydym yn bwriadu cyflwyno **barn ddiamod** ar y cyfrifon

Gweler [Atodiad 3](#)



Nid oes **materion arwyddocaol eraill** i'w hadrodd

Gweler [Canfyddiadau archwilio](#)



Nid oes unrhyw **gamddatganiadau heb eu cywiro** yn y cyfrifon

Gweler [Canfyddiadau archwilio](#)



Ein nod yw ardystio eich cyfrifon ar **29 Hydref 2025**, sydd cyn y dyddiad cau, sef **31 Hydref 2025**.

Perthnasedd

Rwyf yn defnyddio barn broffesiynol i bennu trothwy perthnasedd er mwyn nodi a chywiro camddatganiadau a allai effeithio ar benderfyniadau defnyddwyr, gan ystyried gwallau ariannol a gofynion datgelu yn unol â'r fframwaith cyfrifyddu a'r cyfreithiau perthnasol. Mae fy nhîm yn diweddarau'r perthnasedd drwy gydol yr archwiliad ac rwyf yn cynnwys yn yr adroddiad hwn faterion sydd y tu hwnt i'm trothwy adrodd, fel y nodir isod:

Perthnasedd

Pennir ar 2% o'r gwariant gros ar sail datganiadau ariannol drafft 2024-25.

Trothwy adrodd (dibwys)

Pennir ar 5% o'r perthnasedd.

**Awdurdod Tân ac Achub
Gogledd Cymru**
£1,010,000

**Cyfrifon Cronfa Bensiwn y
Diffoddwyr Tân**
£245,000

**Awdurdod Tân ac Achub
Gogledd Cymru**
£50,000

**Cyfrifon Cronfa Bensiwn y
Diffoddwyr Tân**
£12,000

Ceir rhai meysydd o'r cyfrifon a allai fod yn bwysicach i ddefnyddiwr y cyfrifon. Rydym yn cadarnhau lefelau perthnasedd is ar gyfer:

**Datgeliadau Cydnabyddiaeth
Ariannol Uwch-swyddog**

£1,000

**Datgeliadau partïon
cysylltiedig**

£10,000

Canfyddiadau Archwilio

Camddatganiadau

Mae camddatganiad yn codi pan nad yw gwybodaeth yn y cyfrifon yn unol â safonau cyfrifyddu.

Camddatganiadau heb eu cywiro

Nid ydym wedi nodi unrhyw gamddatganiadau uwchlaw ein trothwy adrodd sy'n parhau i fod heb eu cywiro.

Camddatganiadau wedi eu cywiro

Yn ystod ein harchwiliad, gwnaethom nodi camddatganiadau sydd wedi eu cywiro gan reolwyr, ond y credwn y dylem dynnu eich sylw atynt.

Nodir y rhain yn **Atodiad 2**.

Materion arwyddocaol eraill

Mae Safon Ryngwladol ar Archwilio 260 yn ei gwneud yn ofynnol inni gyfathrebu â'r rhai sy'n gyfrifol am lywodraethu. Mae'n rhaid inni ddweud wrthy ch am ganfyddiadau arwyddocaol o'r archwiliad a materion eraill os ydynt yn arwyddocaol fel y gallwch oruchwylio proses adrodd ariannol Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru.

Ni nodwyd unrhyw faterion o'r fath yn ystod yr archwiliad.

Ystyriaethau pellach

Byddwn yn parhau i weithio gyda'r Awdurdod a'r sector llywodraeth leol ehangach i adolygu ein huchelgais i ddod â'r dyddiad cau ar gyfer cwblhau archwiliad 2025-26 ymlaen i 30 Medi 2026. Bydd hyn yn ei gwneud yn ofynnol i gyfrifon o ansawdd uchel a gefnogir yn llawn gael eu cyflwyno ar amser a'r timau cyllid ac archwilio i gydweithio drwy gydol y ffenestr archwilio i sicrhau bod ymholiadau archwilio yn cael eu datrys mewn modd amserol.

Barn archwilio arfaethedig

Barn archwilio

Rydym yn bwriadu cyhoeddi barn archwilio ddiamod ar gyfrifon eleni ar ôl ichi roi Llythyr Sylwadau inni (gweler isod).

Nodir ein hadroddiad archwilio arfaethedig yn **Atodiad 3**.

Llythyr sylwadau

Llythyr ffurfiol yw Llythyr Sylwadau lle'r ydych yn cadarnhau inni gywirdeb a chyflawnrwydd yr wybodaeth a ddarparwyd inni yn ystod yr archwiliad.

Mae rhywfaint o'r wybodaeth hon sy'n ofynnol yn ôl safonau archwilio; gallai gwybodaeth arall ymwneud yn benodol â'ch archwiliad.

Cynhwysir y llythyr yr ydym yn gofyn ichi ei lofnodi yn **Atodiad 4**, y mae ei gynnwys yn unol â'n cais safonol am sylwadau.

Tîm archwilio a chydymffurfiaeth foesegol

Caiff prif aelodau fy nhîm a wnaeth y gwaith, ynghyd â'u manylion cyswllt, eu crynhoi yn **Arddangosyn 1**.

Arddangosyn 1: fy nhîm archwilio lleol

Arweinydd Ymgysylltu

Kate Havard

Kate.havard@archwilio.cymru

Rheolwr Archwilio

Carwyn Rees

Carwyn.Rees@archwilio.cymru

Arweinydd Archwilio

Kieran Vickery

Kieran.Vickery@archwilio.cymru

Cydymffurfio â safonau moesegol

Gallwn gadarnhau:

- ein bod wedi cydymffurfio â'r safonau moesegol y mae'n ofynnol inni eu dilyn wrth gynnal ein gwaith;
- ein bod wedi aros yn annibynnol arnoch chi;
- nad yw ein gwrthrychedd wedi ei gyfaddawdu; a
- nac oes gennym unrhyw berthynas a allai danseilio ein annibyniaeth na'n gwrthrychedd.

Atodiad 1 – Risgiau a chanlyniadau archwilio

Noda fy Nghynllun Archwilio y risgiau o gamddatganiad perthnasol ar gyfer archwilio cyfrifon Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru. Mae **Arddangosyn 2** yn rhestru'r risgiau archwilio hyn ac yn nodi sut yr aed i'r afael â nhw yn rhan o'r archwiliad. Nid oes unrhyw risgiau archwilio ychwanegol a nodiwyd ers hynny y mae angen tynnu eich sylw atynt.

Arddangosyn 2: risgiau archwilio a adroddwyd yn flaenorol, y gwaith fa wnaed a'r canlyniad

Risg archwilio	Y gwaith a wnaed	Canlyniad
Y risg o wrth-wneud gan y rheolwyr Mae'r risg o wrth-wneud rheolaethau gan y rheolwyr yn bresennol ym mhob endid. Oherwydd y ffordd anrhagweladwy y gallai gwrth-wneud o'r fath ddigwydd, ystyrir ei fod yn risg sylweddol [Safon Ryngwladol ar Archwilio 240.32–33].	Gwnaeth y tîm archwilio: - brofi priodoldeb yr wybodaeth yn y cyfnodolion ac addasiadau eraill a wneir wrth baratoi'r datganiadau ariannol - archwilio amcangyfrifon cyfrifyddu am ragfarn	Ni nododd fy ngwaith archwilio unrhyw achosion o wrth-wneud rheolaethau gan y rheolwyr.
Prisio rhwymedigaeth/gwarged net y gronfa bensiwn Mae amcangyfrifon rhwymedigaethau'r gronfa bensiwn yn ansicr iawn ac yn sensitif i amodau economaidd ac achosion cyfreithiol.	Gwnaeth fy nhîm archwilio: - Gwerthuso cyfarwyddiadau'r actiwari, ei gymhwysedd, a chywirdeb y wybodaeth a ddarparwyd. - Profi cywirdeb rhwymedigaeth net y gronfa bensiwn a'r datgeliadau yn y datganiadau ariannol.	Ni nododd y gwaith archwilio unrhyw broblemau gyda gwerthuso rhwymedigaeth/gwarged net y gronfa bensiwn.

	Asesu rhesymoldeb rhagdybiaethau ac effaith unrhyw achosion cyfreithiol ar y rhwymedigaeth net.	
Prisio tir ac adeiladau Mae gwerth tir ac adeiladau yn y fantolen yn oddrychol iawn a gall newid yn sylweddol oherwydd amodau economaidd a gofynion ailbrizio.	Gwnaeth fy nhîm archwilio: Asesu y gwaith a wnaed gan yr awdurdod i benderfynu nad yw gwerthoedd asedau wedi'u camddatgan yn sylweddol.	Nododd y gwaith archwilio faterion perthnasol. Gweler manylion o fewn Atodiad 2.
Datgeliadau cydnabyddiaeth ariannol Mae tâl a delir i uwch swyddogion yn parhau i fod o ddiddordeb mawr ac mae'n berthnasol o ran natur. Felly, mae yna risg y gallai hyd yn oed gwallau gwerth isel yn y datgeliad arwain at gamddatganiad perthnasol.	Gwnaeth fy nhîm archwilio: - Deall y symudiadau yn y tîm uwch reolwyr yn ystod 2024-25. - Gwiriwyd bod y symiau a dalwyd yn gyson â'r dystiolaeth ac yn unol â'r polisi cyflog cymeradwy.	Ni nododd y gwaith archwilio unrhyw faterion/gwallau perthnasol.
Gweithredu Safonau Cyfrifyddu Rhyngwladol (Safonau Adrodd Ariannol Rhyngwladol) 16 - Lesoedd Mabwysiadodd cyrff Llywodraeth Leol Brydlesi IFRS16 o 1 Ebrill 2024, gan newid sut mae asedau prydles yn cael eu cyfrifyddu. Bydd y rhan fwyaf o brydlesi bellach yn ymddangos fel asedau a rhwymedigaethau ar fantolenni, mae risg o gamddatganiadau perthnasol os na chaiff gofynion y safon eu mabwysiadu'n briodol.	Gwnaeth fy nhîm archwilio: - Adolygu papurau gwaith yr Awdurdod i sicrhau bod pob prydles sy'n dod o fewn cwrmpas y Safon wedi'i chynnwys yn y cyfrifiadau. - Profi sampl o gyfrifiadau asedau a rhwymedigaethau i sicrhau bod y rhagdybiaethau'n rhesymol, a bod y cyfrifiadau wedi'u paratoi'n gywir. - Cadarnhau bod gwerthoedd asedau a rhwymedigaethau wedi'u cyfrifo a'u datgelu'n gywir yn y datganiadau ariannol.	Nododd y gwaith archwilio wallau. Gweler manylion o fewn Atodiad 2.

Datgeliadau partïon cysylltiedig	Gwnaeth fy nhîm archwilio:	Ni nododd y gwaith archwilio unrhyw faterion/gwallau perthnasol.
Rhaid i'r datganiadau ariannol ddatgelu perthnasoedd a thrafodion partïon cysylltiedig. Mae risg uwch o gamddatganiadau perthnasol oherwydd llog uchel ac fe'u hystyrir yn berthnasol o ran natur.	• Adolygu proses yr Awdurdod ar gyfer nodi perthnasoedd â phartïon cysylltiedig a thrafodion a balansau cysylltiedig. • Ymgymeryd â gweithdrefnau i gadarnhau cyflawnrwydd perthnasoedd â phartïon cysylltiedig. • Sicrhau bod datgeliadau'n gyflawn, yn gywir, yn gyson â thystiolaeth, ac yn unol â Chod Llywodraeth Leol.	

Atodiad 2 – Crynodeb o'r cywiriadau a wnaed

Yn ystod ein harchwiliad, fe wnaethom nodi'r camddatganiadau canlynol sydd wedi'u cywiro gan y rheolwyr, ond yr ydym yn ystyried y dylid tynnu eich sylw atynt.

Gwerth y cywiriad	Ardal cyfrifon	Esboniad
£2,649,000	Nodyn 10 – Incwm gan Awdurdodau Cyfansoddol Ailddosbarthwyd rhwng yr Awdurdodau cyfansoddol	Datgelu swm y lefi yn gywir ar gyfer awdurdodau cyfansoddol
£2,158,000	Nodyn 11 – Gwerthoedd Gorsaf Dân Cau Cynyddodd y gwerth llyfr cau ar gyfer asedau adeiladu sy'n cael eu dal ar gost amnewid wedi'i dibrisio (h.y. gorsafoedd tân). Arweiniodd hyn at gynnydd o £2.0m yn y gronfa ailbrisio.	Er mwyn adlewyrchu'n gywir y cynnydd yn y swm y byddai'n ei gostio i adeiladu asedau newydd
£903,000	Nodyn 11 - Asedau Hawl i Ddefnyddio Ailddosbarthwyd asedau hawl defnydd presennol i ddangos balans agoriadol yn lle ychwanegiad yn ystod y flwyddyn	Er mwyn cydymffurfio â chanllawiau ar weithredu IFRS 16
£174,000	Nodyn 12 – Benthyciadau Llog cronedig wedi'i ailddosbarthu o gredydwyr i fenthyciadau	Er mwyn adlewyrchu'r sefyllfa ar 31 Mawrth 2025 yn gywir
£152,000	Nodyn 11 - Ymrwymïadau Cyfalaf Tanddatganwyd yr Ymrwymïadau Cyfalaf gan fod taliadau a wnaed ar ôl diwedd y	Addaswyd i adlewyrchu'n gywir yr

	flwyddyn wedi'u heithrio'n anghywir o'r balans.	ymrwymiad sy'n weddill ar 31 Mawrth 2025
Amrywiol	Datganiadau IFRS 16 Gwnaed nifer o ddatgeliadau ychwanegol yn y nodyn prydlesi a'r datganiad llif arian ar gyfer IFRS 16.	Er mwyn cydymffurfio â gofynion datgelu cod CIPFA
Newidiadau cyflwyniadol eraill i'r nodiadau ategol	Gwnaed nifer o ddiwygiadau naratif, cyflwyniadol a mân eraill i nodiadau datgeliad ategol.	Er mwyn sicrhau bod yr holl ddatgeliadau'n cael eu cyflwyno'n gywir.

Atodiad 3 – Barn archwilio arfaethedig

Adroddiad Archwilydd Cyffredinol Cymru i Aelodau Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru

Barn ar y datganiadau ariannol

Rwyf wedi archwilio datganiadau ariannol:

- Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru
- Cronfa Bensiwn Diffoddwyr Tân Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru

ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2025 o dan Ddeddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004.

Mae datganiadau ariannol Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru yn cynnwys y Datganiad Cynhwysfawr ar Incwm a Gwariant, y Fantolen, y Datganiad Symud mewn Cronfeydd Wrth Gefn, y Datganiad Llif Arian a'r nodiadau cysylltiedig, gan gynnwys y Dadansoddiad Gwariant a Chyllid a pholisïau cyfrifyddu perthnasol.

Mae Cyfrifon Cronfa Bensiwn y Diffoddwyr Tân yn cynnwys Datganiad Cyfrif y Gronfa a'r Asedau Net a nodiadau cysylltiedig, gan gynnwys y polisïau cyfrifyddu perthnasol.

Y fframwaith adrodd ariannol a gymhwyswyd wrth eu paratoi yw'r gyfraith berthnasol a'r safonau cyfrifyddu rhyngwladol a fabwysiadwyd gan y DU fel y'u dehonglwyd ac y'u haddaswyd gan God Ymarfer ar Gyfrifyddu Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig 2024-25.

Yn fy marn i, ym mhob ffordd berthnasol, mae'r datganiadau ariannol:

- yn rhoi darlun gwir a theg o sefyllfa ariannol Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru a Chronfa Bensiwn Diffoddwyr Tân Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru ar 31 Mawrth 2025 a'i incwm a'i wariant ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben yn sgil hynny
- wedi eu paratoi'n briodol yn unol â gofynion deddfwriaethol a safonau cyfrifyddu rhyngwladol a fabwysiadwyd gan y DU fel y'u

dehonglwyd ac y'u haddaswyd gan God Ymarfer ar Gyfrifyddu Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig 2024-25.

Sail y farn

Cynhaliais fy archwiliad yn unol â'r gyfraith berthnasol a'r Safonau Rhyngwladol ar Archwilio yn y DU (Safonau Rhyngwladol ar Archwilio (DU)) a Nodyn Ymarfer 10 'Archwilio Datganiadau Ariannol Cyrff y Sector Cyhoeddus yn y Deyrnas Unedig'. Disgrifir fy nghyfrifoldebau ymhellach o dan y safonau hynny yn adran cyfrifoldebau'r archwilydd wrth archwilio datganiadau ariannol fy adroddiad.

Mae fy staff a minnau yn annibynnol ar Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru yn unol â'r gofynion moesegol sy'n berthnasol i'm harchwiliad o'r datganiadau ariannol yn y DU, gan gynnwys Safon Foesegol y Cyngor Adrodd Ariannol, ac rwyf wedi cyflawni fy nghyfrifoldebau moesegol eraill yn unol â'r gofynion hyn. Credaf fod y dystiolaeth archwilio yr wyf wedi ei chael yn ddigonol ac yn briodol i ddarparu sail i'm barn.

Casgliadau sy'n ymwneud â busnes gweithredol

Wrth archwilio'r datganiadau ariannol, rwyf wedi dod i'r casgliad bod y defnydd o sail gyfrifyddu busnes gweithredol wrth baratoi'r datganiadau ariannol yn briodol.

Ar sail y gwaith a wneuthum, nid wyf wedi nodi unrhyw ansicrwydd perthnasol sy'n ymwneud â digwyddiadau nac amodau a allai, yn unigol neu ar y cyd, fwrw amheuaeth sylweddol ar allu Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru a Chronfa Bensiwn Diffoddwyr Tân Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru i barhau i fabwysiadu sail gyfrifyddu busnes gweithredol am gyfnod o ddeuddeng mis o leiaf o'r adeg pan awdurdodir cyhoeddiad y datganiadau ariannol.

Disgrifir fy nghyfrifoldebau a chyfrifoldebau y swyddog ariannol cyfrifol mewn cysylltiad â busnes gweithredol yn adrannau perthnasol yr adroddiad hwn.

Gwybodaeth Arall

Mae'r wybodaeth arall yn cynnwys yr wybodaeth a gynhwysir yn yr adroddiad blynyddol heblaw'r datganiadau ariannol a'm hadroddiad archwilydd arnynt. Y Swyddog Ariannol Cyfrifol sy'n gyfrifol am yr

wybodaeth arall a gynhwysir yn yr adroddiad blynyddol neu sy'n cyd-fynd ag ef. Nid yw fy marn ar y datganiadau ariannol yn cwmpasu'r wybodaeth arall ac, oni nodir fel arall yn glir yn fy adroddiad, nid wyf yn mynegi unrhyw fath o sicrwydd ynghylch hynny.

Fy nghyfrifoldeb i yw darllen yr wybodaeth arall ac, wrth wneud hynny, ystyried a yw'r wybodaeth arall yn anghyson yn berthnasol â'r datganiadau ariannol neu'r wybodaeth a gafwyd yn ystod yr archwiliad, neu ei bod yn ymddangos fel arall ei bod wedi ei chamddatgan yn berthnasol. Os byddaf yn nodi anghysondebau perthnasol o'r fath neu gamddatganiadau perthnasol amlwg, mae'n ofynnol imi benderfynu a yw hyn yn arwain at gamddatganiad perthnasol yn y datganiadau ariannol eu hunain. Os byddaf, ar sail y gwaith a wnaed gennyf, yn dod i'r casgliad bod yr wybodaeth arall hon wedi ei chamddatgan yn berthnasol, mae'n ofynnol imi adrodd y ffaith honno.

Nid oes gennyf ddim i'w adrodd yn hyn o beth.

Barn ar faterion eraill

Yn fy marn i, yn seiliedig ar y gwaith a wnaed yn ystod fy archwiliad:

- mae'r wybodaeth a geir yn yr Adroddiad Naratif ar gyfer y flwyddyn ariannol y paratowyd y datganiadau ariannol ar ei chyfer yn gyson â'r datganiadau ariannol ac mae wedi ei baratoi yn unol â Chod Ymarfer ar Gyfrifyddu Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig 2024-25
- Mae'r wybodaeth a roddir yn y Datganiad Llywodraethu Blynyddol ar gyfer y flwyddyn ariannol y paratowyd y datganiadau ariannol ar ei chyfer yn gyson â'r datganiadau ariannol ac yn unol â'r canllawiau.

Materion y byddaf yn adrodd arnynt drwy eithriad

Yng ngoleuni gwybodaeth a dealltwriaeth Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru a Chronfa Bensiwn Diffoddwyr Tân Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru a'i amgylchedd a gafwyd yn ystod yr archwiliad, nid wyf wedi nodi camddatganiadau perthnasol yn yr Adroddiad Naratif na'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol.

Nid oes gennyf unrhyw beth i'w nodi o ran y materion canlynol, y cyflwynaf adroddiad i chi arnynt os bydd yr amgylchiadau canlynol yn berthnasol, yn fy marn i:

- nid wyf wedi derbyn yr holl wybodaeth a'r esboniadau sydd eu hangen arnaf ar gyfer fy archwiliad
- nad oes cofnodion cyfrifyddu digonol wedi eu cadw, neu na dderbyniwyd ffurflenni cyfrifyddu digonol ar gyfer fy archwiliad oddi wrth y canghennau nad yw fy nhîm wedi ymweld â nhw
- nid yw'r datganiadau ariannol yn cytuno â'r cofnodion a'r ffurflenni cyfrifyddu.

Cyfrifoldebau'r swyddog ariannol cyfrifol mewn cysylltiad â'r datganiadau ariannol

Fel yr esbonnir yn llawnach yn y Datganiad o Gyfrifoldebau ar gyfer y Datganiad o Gyfrifon, mae'r swyddog ariannol cyfrifol yn gyfrifol am wneud yr hyn a ganlyn:

- paratoi'r datganiad o gyfrifon, sy'n rhoi golwg gwir a theg ac yn cydymffurfio ag arferion priodol
- cynnal cofnodion cyfrifyddu cywir
- mae rheolaethau mewnol fel y mae'r swyddog ariannol cyfrifol yn penderfynu sy'n angenrheidiol er mwyn galluogi'r broses o baratoi datganiadau cyfrifon yn rhydd o gamddatganiadau perthnasol, boed hynny oherwydd twyll neu wall
- asesu gallu Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru a Chronfa Bensiwn Diffoddwyr Tân Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru i barhau fel busnes gweithredol, datgelu fel y bo'n berthnasol, faterion sy'n ymwneud â busnes gweithredol a defnyddio sail cyfrifyddu busnes gweithredol oni bai bod y swyddog ariannol cyfrifol yn rhagweld y bydd y gwasanaethau a ddarperir gan Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru a Chronfa Bensiwn Diffoddwyr Tân Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru yn parhau i gael eu darparu yn y dyfodol.

Cyfrifoldebau'r Archwilydd o ran archwilio'r datganiadau ariannol

Fy nghyfrifoldeb i yw archwilio'r datganiadau ariannol yn unol ag adran 13(2) o Ddeddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004.

Fy amcanion yw cael sicrwydd rhesymol ynghylch a yw'r datganiadau ariannol yn eu cyfanrwydd yn rhydd o gamddatganiadau perthnasol, boed hynny oherwydd twyll neu wall, a chyhoeddi adroddiad archwiliwr sy'n cynnwys fy marn. Lefel uchel o sicrwydd yw sicrwydd rhesymol, ond nid yw'n gwarantu y bydd archwiliad a gynhelir yn unol â Safonau Archwilio Rhyngwladol (DU) yn canfod camddatganiad perthnasol bob amser pan fydd yn bodoli. Gall camddatganiadau godi drwy dwyll neu wall a chânt eu hystyried yn berthnasol os, yn unigol neu gyda'i gilydd, gellid disgwyl yn rhesymol iddynt ddylanwadu ar benderfyniadau economaidd defnyddwyr ar sail y datganiadau ariannol hyn.

Achosion o beidio â chydymffurfio â chyfreithiau a rheoliadau yw afreoleidd-dra, ac mae'n cynnwys twyll. Rwyf yn cynllunio gweithdrefnau yn unol â'm cyfrifoldebau a amlinellir uchod er mwyn canfod camddatganiadau perthnasol mewn cysylltiad ag afreoleidd-dra, gan gynnwys twyll.

Roedd fy ngweithdrefnau'n cynnwys y canlynol:

- Holi'r rheolwyr, archwilio mewnol a'r rhai sy'n gyfrifol am lywodraethu, gan gynnwys caffael ac adolygu dogfennau ategol sy'n ymwneud â pholisïau a gweithdrefnau Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru a Chronfa Bensiwn Diffoddwyr Tân Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru mewn cysylltiad â:
 - nodi, gwerthuso a chydymffurfio â chyfreithiau a rheoliadau ac a oeddent yn ymwybodol o unrhyw achosion o beidio â chydymffurfio
 - canfod ac ymateb i risgiau o dwyll ac a oes ganddynt wybodaeth am unrhyw dwyll gwirioneddol, tybiedig neu honedig
 - y rheolaethau mewnol a sefydlwyd i liniaru risgiau sy'n gysylltiedig â thwyll neu beidio â chydymffurfio â chyfreithiau a rheoliadau.
- Ystyried gan weithredu fel tîm archwilio sut a lle y gallai twyll ddigwydd yn y datganiadau ariannol ac unrhyw ddangosyddion twyll posibl. Yn rhan o'r drafodaeth hon, nodais y posibilrwydd o dwyll mewn cysylltiad â phostio cyfnodolion anarferol.
- Caffael dealltwriaeth o fframwaith awdurdod Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru a Chronfa Bensiwn Diffoddwyr Tân Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru yn ogystal â fframweithiau cyfreithiol a

rheoleiddiol eraill y mae Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru a Chronfa Bensiwn Diffoddwyr Tân Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru yn gweithredu ynddynt, canolbwyntio ar y cyfreithiau a'r rheoliadau hynny a gafodd effaith uniongyrchol ar y datganiadau ariannol neu a gafodd effaith sylfaenol ar weithrediadau Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru a Chronfa Bensiwn Diffoddwyr Tân Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru.

- Datblygu dealltwriaeth o berthnasoddd partïon cysylltiedig.

Yn ogystal â'r uchod, roedd fy ngweithdrefnau ar gyfer ymateb i risgiau a nodwyd yn cynnwys y canlynol:

- adolygu datgeliadau y datganiad ariannol a phrofi dogfennau ategol er mwyn asesu cydymffurfiaeth â'r cyfreithiau a'r rheoliadau perthnasol a drafodir uchod
- holi'r rheolwyr ac y rhai sy'n gyfrifol am lywodraethu ynghylch cyfreithiad a honiadau gwirioneddol a phosibl
- darllen cofnodion cyfarfodydd y rhai sy'n gyfrifol am lywodraethu
- wrth fynd i'r afael â'r risg o dwyll drwy wrth-wneud rheolaethau gan reolwyr, profi priodoldeb cofnodion mewn cyfnodolion ac addasiadau eraill; asesu a yw'r barnau a wneir wrth wneud amcangyfrifon cyfrifyddu yn arwydd o duedd bosibl; a gwerthuso rhesymeg busnes unrhyw drafodiadau arwyddocaol sy'n anarferol neu y tu allan i fusnes arferol.

Rwyf hefyd wedi cyfleu cyfreithiau a rheoliadau perthnasol a nodwyd a risgiau o dwyll posibl i bob aelod o'r tîm archwilio, gan barhau i fod yn effro i unrhyw arwyddion o dwyll neu beidio â chydymffurfio â chyfreithiau a rheoliadau drwy gydol yr archwiliad.

Mae'r anhawster cynhenid i ganfod afreoleidd-dra, effeithiolrwydd rheolaethau Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru a Chronfa Bensiwn Diffoddwyr Tân Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru, a natur, amseru a graddau'r gweithdrefnau archwilio a gyflawnir yn effeithio ar y graddau y gall fy ngweithdrefnau ganfod afreoleidd-dra, gan gynnwys twyll.

Ceir disgrifiad pellach o gyfrifoldebau'r archwilydd o ran archwilio'r datganiadau ariannol ar wefan y Cyngor Adrodd Ariannol

www.frc.org.uk/auditorsresponsibilities. Mae'r disgrifiad hwn yn rhan o'm hadroddiad archwilydd.

Cyfrifoldebau archwilwyr eraill

Rwyf yn cyfathrebu â'r rhai sy'n gyfrifol am lywodraethu ynghylch cwmpas ac amseriad arfaethedig yr archwiliad a chanfyddiadau archwilio sylweddol ymhlith materion eraill, gan gynnwys unrhyw ddiffygion arwyddocaol mewn rheolaeth fewnol a nodaf yn ystod fy archwiliad.

Tystysgrif cwblhau archwiliad

Tystiaf fy mod wedi cwblhau'r archwiliad o gyfrifon Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru a Chronfa Bensiwn Diffoddwyr Tân Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru yn unol â gofynion Deddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004 a Chod Ymarfer Archwilio Archwilydd Cyffredinol Cymru.

Adrian Crompton

Archwilydd Cyffredinol Cymru

29 Hydref 2025

1 Cwr y Ddinas

Stryd Tyndall

Caerdydd CF10 4BZ

Atodiad 4 – Llythyr sylwadau

[Papur â Phennawd Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru]

Archwilydd Cyffredinol Cymru

Swyddfa Archwilio Cymru

1 Cwr y Ddinas

Stryd Tyndall

Caerdydd

CF10 4BZ

[dyddiad]

Sylwadau ynghylch datganiadau ariannol 2024-25

Darperir y llythyr hwn mewn cysylltiad â'ch archwiliad o ddatganiadau ariannol Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2025, at ddibenion mynegi barn ar eu gwirionedd a'u tegwch, ac i ba raddau yr oeddent wedi eu paratoi'n briodol.

Rydym yn cadarnhau, hyd eithaf ein gwybodaeth a'n cred, ar ôl gwneud ymholiadau y credwn sy'n ddigonol, y gallwn wneud y sylwadau canlynol ichi.

Sylwadau gan reolwyr

Cyfrifoldebau

Rydym wedi cyflawni ein cyfrifoldebau o ran:

- paratoi'r datganiadau ariannol yn unol â gofynion deddfwriaethol a Chod Ymarfer ar Gyfrifyddu Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig 2024-25; yn benodol, mae'r datganiadau ariannol yn rhoi darlun cywir a theg yn unol â hynny
- dylunio, gweithredu, cynnal a chadw ac adolygu rheolaeth fewnol er mwyn atal a chanfod twyll a gwallau.

Yr wybodaeth a ddarparwyd

Rydym wedi darparu'r canlynol ichi:

- mynediad llawn at y canlynol:

- yr holl wybodaeth yr ydym yn ymwybodol ohoni sy'n berthnasol i'r broses o baratoi'r datganiadau ariannol, megis llyfrau cyfrifon a dogfennau ategol, cofnodion cyfarfodydd a materion eraill
- gwybodaeth ychwanegol yr ydych wedi gofyn inni amdani at ddibenion yr archwiliad
- mynediad anghyfyngedig at y staff y gwnaethoch benderfynu bod angen cael tystiolaeth archwilio oddi wrthynt
- canlyniadau ein hasesiad o'r risg y gallai'r datganiadau ariannol gael eu camddatgan yn berthnasol o ganlyniad i dwyll
- ein gwybodaeth am dwyll neu dwyll tybiedig yr ydym yn ymwybodol ohono ac sy'n effeithio ar Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru ac sy'n cynnwys:
 - y rheolwyr
 - gyflogeion sydd â swyddogaethau arwyddocaol mewn rheolaeth fewnol; neu
 - eraill lle gallai'r twyll gael effaith berthnasol ar y datganiadau ariannol
- ein gwybodaeth am unrhyw honiadau o dwyll, neu dwyll tybiedig, sy'n effeithio ar y datganiadau ariannol a fynegwyd gan gyflogeion, cyn-gyflogeion, rheoleiddwyr neu eraill
- ein gwybodaeth am bob achos hysbys o beidio â chydymffurfio neu amheuaeth o beidio â chydymffurfio â chyfreithiau a rheoliadau y dylid ystyried eu heffeithiau wrth baratoi'r datganiadau ariannol
- hunaniaeth yr holl bartïon cysylltiedig a holl berthnasoddd a thrafodiadau y partïon cysylltiedig yr ydym yn ymwybodol ohonynt

Sylwadau ynghylch datganiadau ariannol

Mae'r holl drafodiadau, asedau a rhwymedigaethau wedi eu cofnodi yn y cofnodion cyfrifyddu ac fe'u hadlewyrchir yn y datganiadau ariannol.

Mae'r dulliau, y data a'r tybiaethau sylweddol a ddefnyddir wrth wneud amcangyfrifon cyfrifyddu, a'u datgeliadau cysylltiedig yn briodol i sicrhau cydnabyddiaeth, mesur neu ddatgeliad sy'n rhesymol yng nghyd-destun y fframwaith adrodd ariannol perthnasol.

Rhoddwyd cyfrif yn briodol am berthnasoddd a thrafodiadau â phartïon cysylltiedig, gan eu datgelu nhw.

Mae'r holl ddigwyddiadau sy'n digwydd ar ôl y dyddiad adrodd y mae angen eu haddasu neu eu datgelu wedi eu haddasu neu eu datgelu.

Mae'r holl ymgyfreithio a hawliadau gwirioneddol neu bosibl hysbys y dylid ystyried eu heffeithiau wrth baratoi'r datganiadau ariannol wedi eu datgelu i'r archwilydd ac wedi eu cyfrif a'u datgelu yn unol â'r fframwaith adrodd ariannol perthnasol.

Mae'r datganiadau ariannol yn rhydd o gamddatganiadau perthnasol, gan gynnwys hepgoriadau.

Sylwadau gan y rhai sy'n gyfrifol am lywodraethu

Rydym yn cydnabod bod y sylwadau a wnaed gan y rheolwyr uchod wedi eu trafod â ni.

Rydym yn cydnabod ein cyfrifoldeb dros baratoi datganiadau ariannol cywir a theg yn unol â'r fframwaith adrodd ariannol perthnasol. Cymeradwyodd Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru y datganiadau ariannol ar [\[dyddiad\]](#).

Rydym yn cadarnhau ein bod wedi cymryd yr holl gamau y dylem fod wedi eu cymryd i sicrhau ein bod yn ymwybodol o unrhyw wybodaeth archwilio berthnasol a chadarnhau ei bod wedi ei chyfleu ichi. Rydym yn cadarnhau, hyd y gwyddom, nad oes unrhyw wybodaeth archwilio berthnasol nad ydych yn ymwybodol ohoni.

Llofnodwyd gan:

Llofnodwyd gan:

Swyddog sy'n llofnodi ar ran y rheolwyr

Aelod sy'n llofnodi ar ran y rhai sy'n gyfrifol am lywodraethu

Dyddiad:

Dyddiad:

Ansawdd archwilio

Mae ein hymrwymiad i ansawdd archwilio yn Archwilio Cymru yn absoliwt. Credwn fod ansawdd archwilio yn ymwneud â gwneud pethau'n iawn y tro cyntaf.

Defnyddiwn fodel tair llinell sicrwydd i ddangos sut yr ydym yn cyflawni hyn. Rydym wedi sefydlu Pwyllgor Ansawdd Archwilio i gydgyssylltu a goruchwyllo'r trefniadau hynny. Mae ein gwaith yn ddarostyngedig i graffu annibynnol gan Sefydliad Cyfrifwyr Siartredig Cymru a Lloegr ac mae ein Cadeirydd y Bwrdd yn gweithredu fel cyswllt i'n Bwrdd ar ansawdd archwilio. Am fwy o wybodaeth gweler ein [Hadroddiad Ansawdd Archwilio 2024](#).



Ein Pobl

- Dewis y tîm cywir
- Defnyddio arbenigwyr
- - Goruchwyliaeth ac adolygu



Trefniadau ar gyfer sicrhau ansawdd archwilio Dewis y tîm cywir

- Plattform archwilio
- Moeseg
- Canllawiau
- Diwylliant
- Dysgu a datblygu
- Arweinyddiaeth
- Cymorth technegol



Sicrwydd annibynnol

- Adolygiadau Ansawdd Allanol
- Adolygiadau â thema
- Adolygiadau oer
- Dadansoddiad o wraidd y problem
- Adolygiad gan gymheiriaid
- Pwyllgor Ansawdd Archwilio
- Monitro allanol

Eich cefnogi chi

Mae gan Archwilio Cymru amrywiaeth o adnoddau i gefnogi'r broses o graffu ar gyrff cyhoeddus Cymru ac i'w cefnogi i barhau i wella'r gwasanaethau y maent yn eu darparu i bobl Cymru.

Ewch at ein gwefan i ganfod:



Ein cyhoeddiadau sy'n cwmpasu ein gwaith archwilio ac mewn Cyrff cyhoeddus.



Gwybodaeth am ein gwaith sydd ar y ffordd a'n blaenraglen waith ar gyfer archwilio perfformiad.



Offer data i'ch helpu i ddeall tueddiadau gwariant cyhoeddus yn well.



Manylion am ein gwaith a'n digwyddiadau Arfer Da, gan gynnwys rhannu arferion a mewnwelediadau sy'n dod i'r amlwg o'n gwaith archwilio.



Ein cylchlythyr sy'n rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf ichi yn rheolaidd am ein gwaith archwilio gwasanaethau cyhoeddus, arfer da, a digwyddiadau.



Archwilio Cymru

Ffôn: 029 2032 0500

Ffacs: 029 2032 0600

Ffôn testun: 029 2032 0660

E-bost: post@archwilio.cymru

Gwefan: www.archwilio.cymru

Rydym yn croesawu gohebiaeth a
galwadau ffôn yn Gymraeg a Saesneg.

We welcome correspondence and
telephone calls in Welsh and English.

